

René Vázquez Díaz

Judits slavinna

Roman

ISBN 978-91-87771- 45-3

Copyright © 2021 René Vázquez Díaz. All rights reserved.

Omslagsbild: Oljemålning av Artemisia Gentileschi, 1612.

Uffizi Gallery, Florence, med benäget tillstånd från Italiens
Kulturministerium.

Omslag: Eva Korp

Tryckt av Lasertryck 2021

René Vázquez Díaz

Judits slavinna

Roman

Hjärtligt tack till Elisabeth Helms, Eva Korp
och doktor Håkan Weiber.

Under lång tid har jag fabulerat om Judits slavinna, hennes
liv och känslor. Detta är min berättelse om henne.

Kärleken upplyser och förklarar världen

Birgitta Trotzig

*Där du dör vill jag dö,
och där vill jag bli begravd.
Herren må göra mig vad som helst
endast döden skall skilja oss åt.*

Rut (1:16)

*Men två förälskade människor som sitter bredvid
varandra är fortfarande två ensamma människor.*

Simone de Beauvoir

Natten var het och fuktig, som om Gud hade täckt den med en svart och våt sammetsduk. I sitt rum i Manasses palats låg Judits slavinna och darrade av ångest. Rummet bredvid var betydligt större och hade varit de äkta makarnas sovrum. Där sov Judit, Manasses gåtfulla änka. Hon var också vaken. Varje natt brukade hon dricka en klunk vatten innan hon somnade och hon märkte att bägaren inte fanns på nattygsbordet. Slavinnan måste ha glömt att ställa den där och Judit misstänkte att flickan var orolig och låg vaken. Hon våndas i tysthet, som så många andra nätter, hon gråter i sitt sovrum, tänkte Judit.

Slavinnan rös. Det var en kyla som kom inifrån. Hon vred sig utan att lyckas tänka på något särskilt, torkade tårarna med lakanet och gick ut i den dystra korridoren. Hon fortsatte ner på gården och fyllde bägaren med vatten. När hon skulle gå upp till Judit igen trodde hon sig se en man som stod i mörkret under fikonträdet. Han såg utmärkt glad ut. Hon blev rädd och kollade instinktivt om hon hade sin lilla kniv med sig. Det hade hon inte.

En obehaglig lukt uppfyllde innergården. Den blev allt starkare, påtaglig och alltmer inträngande. Det var en blandning av rosendoft, ruttna blad och gammal svett. Slavinnan vågade ta några steg mot mannen, som verkade vara mycket gammal. Han var inte beväpnad och såg så svag ut att hon skulle kunna övermanna honom om det var nödvändigt. Men vad gjorde en gamling på gården och hur hade han kommit in?

Slavinnan upplevde honom som en luftig människoskugga. Ett bräckligt väsen som dolde sitt flyktiga ansikte bland löven. När hon var framme vid fikonträdet hade han försvunnit. Hade hon verkligen sett en åldring där? Det är kanske bara inbillning, tänkte hon. Jag är bara trött och ledsen.

Men hon fick ändå en bedräglig känsla av att hon visste vem det var.

Uppe i den mörka korridoren hörde hon mannens röst utan att han syntes. Hans röst var vänlig och han viskade ur ingenstans:

“Jag gömde mig bakom fikonträdet. Var inte rädd för mig.”

“Jag är inte rädd”, viskade hon tillbaka, “men vem är du och varför är du här?”

“Ville du döda Judits man?”

“Vad? Jag ser dig inte. Varför vill du veta det?”

“Ville du döda Manasse?” upprepade rösten.

“Vem är du, är du min fars vålnad? Din röst liknar hans.”

“Om du tror att jag är din far, så är jag det.”

“När jag såg dig på gården påminde din gestalt om min far ... men du är inte han.”

Rösten sa:

“Jag är den jag är.”

Hon fortsatte att prata till mörkret i korridorens mörker.

“Jag minns inte hur min älskade far såg ut. Hur kan jag ha glömt hans ansikte, när jag älskade honom så? Kan man glömma en älskad persons anletsdrag?”

“Det kan man. Döden och tiden kan upplösa de käraste ansiktsdragen.”

“Men säg, var är du?” frågade hon och letade ängsligt i hela korridoren. Hon såg ingen. “Oavsett vem du är och vad du vill”, bönföll hon, “snälla, försvinn inte.”

Det var tomt och tyst i det mörka palatset men hon fortsatte med sina frågor i viskande ton. Det var som om hon talade med sig själv.

“Varför söker du mig? Varför talar du till mig?”

Hon trodde sig höra fotsteg, nu hördes rösten igen bakom henne och hon vände sig hastigt om. Rösten kom ur tomma intet:

“Om du inte orkar avslöja det för mig, svara istället för dig själv: Varför dödade du Manasse?”

Hon kunde inte se vem som talade. Det var som om rösten var inmurad i stenväggen. Hon grät och det kändes som om hon talade till palatsets tjocka stenvägg:

“Det var *inte* jag som dödade Judits man.”

“Vem var det då som bar ut den förgiftade maten till honom på åkern?”

Slavinnan blev arg, hon kände sig löjlig, hon greps av ilska.

“Säg vem du är! För jag tror inte på att du är min gamle fine far.”

“Jag är den jag är, har jag sagt.”

Slavinnan svarade:

“Att tala till dig är som att prata med en vägg.”

Det blev tyst, som om den osynlige hade fått ett slag över munnen.

“Vad är du för ett dömande spöke”, snörvlade hon fram, “som beskyller mig för Manasses död? Du är en lömsk röst i mörkret och nu vet jag att du inte är min far. Ingen har rätt att anklaga mig!”

“Det är kanske du som anklagar dig själv.”

“Jag har mycket att anklaga mig själv för, men inte för Manasses död. Och du kan inte vara min far. För du är feg och försåtlig som inte visar dig. Min far var en rättfram enkel man. Du visar inte dina avsikter. Du talar ur skuggorna som om du hade makt över mig. Du dömer mig som om du var fläckfri men du gömmer dig som en ynkelig tjuv. Var är du, visa dig om du finns i verkligheten!”

“Min verklighet lever inom dig.”

“Du ljuger!”

Med uppjagade rörelser undersökte hon korridorrens alla skrymslen och vrår. Men det var ingen där. Sedan smög hon sig in i Judits sovrum. Hon närmade sig sängens i mörkret och ställde bågaren med vatten på nattygsbordet. När hon skulle gå därifrån hörde hon att Judit viskade:

“Jag hörde röster. Är du rädd?”

Slavflickan närmade sig Judit:

“Jag vet inte.”

Judit märkte att hon var utom sig.

“Du är ångestfylld.”

Judit smekte hennes ansikte och torkade hennes tårar.

Slavinnan fick lust att berätta vad hon hade upplevt på gården och sedan i den mörka korridoren. Men vad var det egentligen? Hon hade sett den konturlösa skuggan av en man under fikonsträdet, hon hade pratat med en ansiktslös röst i korridoren.

“Jag vet inte”, svarade hon svagt.

“Varför kan du inte sova?”

“Jag vet inte ... När jag äntligen somnar förlorar jag allt hopp om att återvända till livet. Jag drömmer om en grön avgrund med stora röda fläckar, jag går vilse i den och då vaknar jag utan dig. Den drömmen skrämmer mig mer än någon annan fara.”

“Men det är ingen fara”, svarade Judit, “vi är trygga med varandra.”

Varför talade hon med sig själv, som rösten i korridoren hade antytt? Hon vågade inte berätta det för Judit, men varför orkade hon inte prata om det? Hon kände hur blodet försvann från bröstet, låren och handflatorna.

Ångesten var som ett tomrum i hjärtat som rusade och bultade hårt i bröstet. Nej, hon visste inte varför hon var ledsen.

“Ända sen jag var liten”, sa hon, “har jag alltid trott att ångesten ska döda mig om natten om jag inte andas djupt. Jag vet att det är meningslöst, hjärtats tomrum kan inte fyllas med bara luft. Judit ... saknar du Manasse, har vi verkligen varandra?”

“Kom och lägg dig här med mig”, befallde Judit med mjuk röst och gjorde plats bland lakanen.

Judit tänkte på slavinnans liv. När hon var en liten flicka belägrades hennes by vid havet, den anfölls av plundrare och legoknektar. Hennes mor våldtogs och dödades framför ögonen på henne. Sedan fläkte de upp moderns mage med knivar och kastade inälvorna åt hundarna. Hennes far togs som slav. Sedan såldes han tillsammans med sin dotter av slavhandlare utanför Baityloua. Judit sa:

“Det var tur att min framlidne make Manasse köpte dig och din far. Jag menar att det var bra för mig.”

Slavinnan blundade och sänkte huvudet, hon andades djupt och tänkte, kan det ändå ha varit min fars vålnad som jag skymtade under fikonträdet? Var det han som anklagade mig i korridoren? Eller var det kanske Manasses osaliga ande som visade sig för att straffa mig och därmed också Judit? Hon tänkte berätta för den där uppenbarelsen om alla omständigheter strax före Manasses död. Den där ödesdigra dagen då hon kom till honom med maten ... Det var kanske därför hennes ångest var så stark. Men hon teg.

“Kom till mig”, upprepade Judit och drack en klunk vatten. “Vill du dricka lite?”

Slavinnan satte sig på sängen och drack, och som så många andra nätter kröp hon intill Judit. De sov i sam-

ma säng, de kysstes länge och sedan höll de varandra i handen, som två syskon eller två älskande. Slavinnan viskade i hennes öra:

“Din doft gör mig lugnare.”

“Denna säng skulle vara ett öken utan dig”, viskade Judit tillbaka. “Jag vill leva ett lugnt och stilla liv med dig. Ett liv så händselöst som möjligt så att vi kan ägna oss åt varandra. Snälla, vad är det som tynger dig ikväll?”

Då kom det:

“Det är din framlidne man.”

“Manasse? Men han är död.”

“Åh”, sa slavinnan, “det är Manasses död som inte lämnar mig någon ro.”

Judits fingrar smekte slavinnans handflator och hon tänkte att flickan var som två olika kvinnor. En svag och sorgsen på natten och en stark och handlingskraftig på dagen. Tur att bägge två är mina, tänkte Judit.

“Sov nu”, sa hon. “Jag är med dig.”

Gud iakttog dem noga ur mörkret.

Judits hus låg i Vindens gränd och det var känt som Manasses Palats. Det var en imponerande byggnad med en muromgärdad gård, tjocka stenvägar, mörka vrår och tomma rum. Det kom inte många besökare. Förutom Ismael och den gamle Job och hans hustru Jemina – som var Judits enda vänner – fick ingen komma in i huset.

Den stenrike jordägaren och köpmannen Manasse hade dött tre år tidigare. Han hade varit mycket krävande när det gällde att ta hand om sina egendomar och han verkade vara vid full vigör. Judit trodde aldrig att hennes friska man plötsligt kunde dö. Men en eftermiddag blev han sjuk medan han ledde skördarbetet på åkern. Han övervakade strängt slavarnas arbete på fälten och han tvekade inte att straffa de svaga eller de lata. Slavar ska man prygla, var hans motto. Judit var rädd för Manasse och hon föraktade honom. Trots att han trodde sig vara väldigt stark, hade den torra och buttra mannen inte hälsa nog att klara av långa arbetstimmar i solen. Han fick solsting och blev liggande med häftiga skakningar. Och för första gången i sitt liv började Manasse yra och prata osammanhängande.

“Jag gav mig ut i världen med piskan i handen”, sa han gång på gång medan fradga stod runt munnen, “det var ett försvar mot faror som kunde möta mig ... piskan kändes stärkande och var mig till tröst, den var som en vän i nöden ... ingen vågade ta den ifrån mig, men nu har piskan fallit ur min hand ... farorna är här ... ge mig min piska, snälla, min piska i nöden.”

Någon piska fick han inte men Judit vakade plikt-troget hos honom.

Manasse kastade upp gulaktiga kräkningar som gjorde Judit och slavinnan vettskrämda, eftersom han såg stint på dem medan han kräktes. Det var som om de bar skulden för hans otäcka dödskamp. Några dagar sena-

re avled han i sitt palats i Vindens gränd där han var född. En och annan elak tunga spred rykten om att han inte hade dött en naturlig död. I skändligt förbund med sin slavinna skulle Judit ha dödat sin rike man, kanske förgiftat honom? Ingen borde ha ett ont ord att säga om Judit eftersom hon var gudfruktig och uppskattad för sin fromma och stolta anständighet. Men avundsjukan är blind och har en snabb tunga. Alla visste att Manasse var förtjust i sin slavinna och gjorde vad han ville med henne. Det var hans rätt att göra det, men var inte Judit svartsjuk? Avskydde slavinnan honom? Vem av dem hade utfört mordet och på vilket sätt?

Under falska tårar begravde Judit Manasse bland hans fäder, på fältet mellan Dotan och Balamon. Gud allsmäktig visste sanningen om hans död.

Manasse efterlämnade en stor förmögenhet. De hade inga barn och Judit ärvde både guld och silver, en slavinna, två slavar, flera tjänare och fyra tjänsteflickor. Hon ärvde boskap och åkrar samt Manasses palats. Efter begravningen sålde Judit åkrarna och slavarna och gjorde sig av med alla tjänare. Hon blev ensam med sin slavinna i det stora dystra palatset. När de behövde hjälp anställde slavinnan tillfälliga tjänare, förutom alla handlare som kom med salt, ost, vin och exklusiva varor som salvor och väldoftande oljor till Judits bruna hud. Hennes slavinna skötte hushållet och fungerade som en utmärkt husmor. Allt betalades med Judits pengar.

Judit var rik och mycket vacker. Hennes skönhet lockade männen, men hon hade ett grundmurat rykte som en ouppnåelig kvinna som var nöjd med sitt liv. Några betydande män i Baityloua var intresserade av henne; ingen vågade fria. En av dem hade sagt:

“Hennes namn är en väldoft som sprider sig.”

“Hennes kärlek måste smaka godare än vinet”, sa en annan, “men själv är hon en blomma full av törnen.”

Den sköna Judit avfärdade alla utan att förolämpa någon. Men trots att hon levde instängd i sitt palats fanns det avundsjuka människor som baktalade henne:

“Folk undrar varför hon är så kallsinnig gentemot alla män som vill ha henne.”

“Ja, vilken konstig änka. Som om det inte var män som åtrår henne utan avlägsna släktingar.”

Det fanns farligare kommentarer. Judit visste det genom slavinnan, som rörde sig ute bland folk som alltid vet allt som sägs om alla.

“Egentligen är det ingen som vet vad Manasse dog av. Solsting? Hm. Han var gammal men kärnfrisk.”

“Det är bara Gud och änkan som vet. Manasse var sällan sjuk.”

“Tror du inte att slavinnan vet?”

“Kanske det. Hon var ju Manasses verkliga kvinna.”

“Men Judit kände till hans lust för slavflickan.”

“Jag har hört att Judit är godhjärtad.”

“Javisst. Med alla pengar som hon tog från sin man ...”

“Hon ärvde honom.”

“Ja, ja. Dessa unga änkor ... och slavinnan tror sig vara fri.”

“Judit tillåter henne allt.”

“Folk säger att slavinnan brukade komma med Manasses mat till åkern.”

“Javisst. Men dagen innan han insjuknade kom hon inte dit, det vet alla som arbetade åt honom. Han gick hungrig den dagen eftersom hon uteblev och han bara åt det han fick från slavinnans händer.”

“Det sägs att han blev rasande den dagen.”

“Tänk om det var vreden i solen som dödade honom?”

“Äsch, Manasse var vresig av sig.”

“Eller tänk om folk minns fel och han verkligen fick sin mat, men det var något konstigt i den?”

Slavarna i Vindens gränd, som var mindre avundsjuka, deltog inte i det elaka pratet och de frågade sig:

“Vem är fagrast, den mörkhåriga Judit eller hennes blonda slavinna?”

Fen tidig kväll fick de besök av tre uniformerade herrar. Slavinnan gick ner och frågade vad de ville.

“Jag skulle vilja prata med Judit”, svarade en av dem myndigt.

Militärerna fick vänta utanför porten medan slavinnan sprang och frågade Judit om soldaterna fick komma in. Det fick de men Judit kom ner och mötte dem på gården. Hon bar sina fula änkekläder som vanligt.

“Jag är Ussia”, sa den som verkade vara den viktigaste av alla tre, med blicken fäst på Judit, “jag är Mikas son av Simons stam och jag är Baitylouas högste militäre chef. Jag känner dig. Du är Manasses änka, han var en gammal vän till mig. Jag har varit hos er ett par gånger men du kanske inte kommer ihåg mig.”

Judit gjorde en uttråkad gest som visade att hon inte brydde sig om vem han var. Då förklarade Ussia att hans ärende enbart hade med Judit att göra och bad om att få prata med henne i enrum. Judit svarade på sitt högdragna sätt:

“Har jag gjort mig skyldig till något brott?”

Det märktes att Ussia var besvärad och kanske lite rädd för Judit. Han verkade inte veta hur han skulle förklara vad han ville. Och han skakade på huvudet.

“Förlåt”, sa Judit, “men det är opassande att prata med dig i enrum. Jag vill inte det. Inte med dig eller med någon annan man heller. Dina soldater ska vara med. Min slavinna också.”

Det var som om Ussia hade blivit stum.

“Jag respekterar din anständiga önskan”, fick han fram till slut.

De gick till ett mörkt mottagningsrum med ett enda levande ljus och ett stort bord. Ussia satt framför Judit och hans beväpnade soldater stod som två raka statyer

vid hans sida. Judit vände sig till slavinnan:

“Hämta något att dricka åt Baitylouas vapenmakt.”

Ussia skakade lätt på huvudet igen och förklarade lågmält:

“Förlåt. Jag är inte här i egenskap av militäransvarig för vår stad.”

Han fick en bågare vin och tackade artigt. Men han drack inte.

“Är du rädd att dricka hos oss eller föraktar du vårt vin?” frågade Judit med ett leende. Han förstod inte om det var ett skämt men sa nej med en nästan omärklig rörelse.

“Rädsla ... Det har funnits avgörande stunder i mitt liv”, sa han tyst, “då jag önskade att jag kände lite rädsla.”

Slavinnan iakttog Ussia. Varför hade han kommit? Vad var han ute efter? Skulle han också ställa frågor om Manasses död? Ussia var ståtlig och hade blå ögon. Hans ansikte var liksom av sten. Men det fanns ändå kanske något mjukt hos honom, tänkte hon, det var bara svårt att sätta fingret på det. Hans ansikte var som slipad sten och han var trevlig att titta på. Hans händer var däremot motbjudande. De hade gamla ärr och påminde om en eks torra bark. Det var händer gjorda för järnet och blodet, tänkte hon och tog ett steg framåt så att hon stod bredvid Judit som inte ville ha något att dricka. Det var otänkbart att dricka vin med en främmande man.

Nu iakttog slavinnan Judit. Det var som om hon inte ville gå miste om någon del av Ussia. Vad fanns det i Judits blick när hon tittade på Ussia? Ett styng av svartsjuka förvred slavinnans vackra ansikte. Judit kände det i hela sitt väsen, slavinnan var svartsjuk och hon tyckte om det. Låt slavflickan tro att hon kände åtrå för en man som för henne var helt betydelselös. Hela situationen kändes konstig. Ussia teg. Tystnaden uppfyllde

rummet allt starkare tills den svävade över dem som en osynlig varelse. Judit började känna att tystnaden dolde ett slags hot. Där satt stadens mäktigaste militär och betedde sig som en tölp. Slavinnan märkte att Ussias ögonbryn var kurviga uppåt medan hans läppar, av naturen, var kurviga nedåt. Detta gjorde att hans ansikte såg cyniskt och lite mystiskt ut även om han inte rörde en muskel. Det var kanske det som tilltalade Judit? Han såg nästan underdånig ut när han ömsom sänkte blicken, ömsom tittade provokativt på henne medan han sa:

“Mitt ärende är personligt och har med ...”

Han hejdade sig, det var uppenbart att han hade svårt att uttala nästa ord.

“... känslor att göra. Min hustru är död. Jag har inga barn och du är änka. Jag har kommit för att du ska veta ... att jag beundrar dig och jag... skulle vilja lära känna dig ... närmare, med Guds hjälp.”

“Med Guds hjälp”, upprepade Judit.

Nu drack Ussia som om han hade drabbats av akut törst.

“Hur är ditt liv, Judit?” frågade han och torkade av sig vinet som rann från hans mungipa.

“Mitt liv? Det är lugnt och tillbakadraget. Jag är lycklig när min framlidne man besöker mig i drömmen.”

Ussia flyttade glaset mot slavinnan för att visa att han gärna ville ha mer vin. Hon spillde men torkade vinet. Judit tillät sig ett flyktigt leende.

“Bäste Ussia”, sa hon och tittade på hans nyfyllda bägare, “kom du hit med eskort för att fria till mig?”

Judits fråga var både mjuk och känslökall. Nu var det slavinnans läppar som visade antydning till ett leende.

“Nej men jag ...” sluddrade han och Judit avbröt honom.

“Kom du hit för att fria till mig?” upprepade hon och denna gång var hon bara känslökall.

“Om det finns en kvinna i Israel”, sa han, “som jag vill vara tillsammans med, så är det du.”

Nu blev Judit tyst. Det syntes att Ussia ville prata.

“Du är inte bara en tilldragande kvinna”, sa han med myndigare och självsäkrare röst, “du är också gudfruktig och moraliskt oantastlig. Trots din rikedom lever du ett enkelt och sparsamt liv. Du har inte ens så många tjänare som det anstår dig att ha. Nej, jag har inte kommit för att be dig att bli min hustru. Men jag vill att du ska vara medveten om mina djupa känslor för dig.”

Han gjorde en paus och reste sig plötsligt med en sorts givaktrörelse.

“Förlåt mig”, sa han. “Jag har en viktig sak att berätta innan jag går. Detta borde jag inte uttala mig om, men jag säger det till dig eftersom din personliga säkerhet är viktig för mig. Från och med idag betraktar jag dig som en nära vän. Jag litar på ditt goda omdöme och jag vill inte att det ska hända dig något. Sådär är det: Ett allvarligt hot mot oss håller på att växa till sig borta i Babylonien. Ryktet säger att deras krigsmakt vill utplåna israeliterna från jordens yta. Jag är bekymrad. De vill slå ner alla judar som om vi var en enda, oavsett var vi bor. Jag väntar på tillförlitliga rapporter från mina spioner.”

Judit blev häpen.

“Varför berättar du det för mig?”

“Om jag ska ge mitt liv för vårt folk på slagfältet, skulle jag vilja ha en kvinna som du, Judit, vid min sida.”

Hon tänkte svara:

“Jaha, vi gifter oss och strax därefter drar du ut i fält och stupar i kriget mot babylonierna. Så Judit blir änka igen. Vilket fint kärleksbevis.”

Men hon teg eftersom det svaret kunde få honom att

tro att det ändå fanns ett hopp. Hennes tystnad kunde också uppfattas fel, så hon sa i den mildaste ton hon lyckades frambringa:

“Tack Ussia, det är med stor respekt och tacksamhet som jag tar emot dina ord om dina känslor. Var god och ta emot mitt oåterkalleliga svar med lika stor respekt: Jag vill inte ha dig eller någon annan man vid min sida, oavsett om det blir krig eller ej. Jag är änka och jag vördar min framlidne mans minne högt. Det var bara tre år sen som jag förlorade honom.”

Judit vände sig till slavinnan:

“Kan du följa gästerna ut?”

Ussia blev tyst och tittade ner på sitt odruckna vin. Innan han lämnade rummet vände han sig om:

“Högt ärade Judit, ska du bara sitta och sörja Manasse hela livet?”

Det märktes att Judit blev stött av frågan. Hon vände sig till slavinnan igen:

“Följ gästerna ut och rensa bordet.”

En svag basilikadoft spred sig över den muromgärdade gården där Judits slavinna förberedde ett lamm inför slakten. Någonstans i Vindens gränd skällde en herrelös hund. Det var ett avlägset hundskall dränkt i gryningens dimma. Slavinnan satt på knä på nötta stenar som Manasses förfäder suttit på. Runtomkring fanns krukor med rosmarin, timjan, mynta och basilika. Slavinnan bar ett förkläde fläckat av gammalt blod. Lammet hängde från fikonsträdet och dess tysta andning stod i kontrast till hönornas kacklande. De pickade obekymrat kring slavinnan, helt oberörda av lammets öde. Högst uppe på den kaprifoltäckta muren satt en katt och blickade sömnigt ned på vad som höll på att hända.

Judit iakttog slavinnan från ett närliggande fönster och tyckte att hon liknade en staty av alabaster. I den högra handen hade hon en kniv som var två gånger längre än djurets hals och Judit mumlade:

“Hoppas lammet inte lider.”

Hon iakttog slavinnans händer. Så lena på natten, så varma i kylan, så hårda mot ödet. Judits mörka blick korsades med slavinnans blå ögon. Slavinnan gjorde en ömhetsgest som visade att hon var ledsen för vad hon skulle göra med lammet. Men sorgen hindrade henne inte från att vara hårdhudad. Baityloua, viskade Judit för sig själv, är en stad full av sorgsna kvinnor. Jag själv är en av dem, trots att jag har blivit nöjdare och gladare efter min mans död. En annan är min slavinna, trots att många ser henne som en glad och bestämd kvinna som är nöjd med den hon är.

“För dem är hon en kvinna utan egen historia eller egna intressen”, sa Judit till sig själv. “Slavinnan växte upp som moderlös. Men hennes far berättade historier ur traditionen och odlade hennes intelligens och hennes känslor. Om mig säger de bara: Ingen vet något om den

där rika änkan i Vindens gränd. Inte ens Ussia har en aning om vem jag är, trots alla *känslor* han säger sig ha för mig, och trots alla vakter, soldater och spioner som skvallrar för honom.”

Och hon fortsatte att prata för sig själv:

“Min slavinna har ett sår i hjärtat ... såret har ruttnat för länge sen och hon visar det på natten, när hon är försvarslös. Att dölja sorgen är en del av hennes personlighet. Fram till min mans död var jag själv en av Baitylouas olyckligaste kvinnor. Min man är död ... men egentligen var han aldrig min. Fast ... jag var aldrig hans heller ... Jag har min slavinna. Hon är egentligen min enda ägodel i livet.”

När Judit tänkte detta blev hon svartsjuk. Det fanns ingen anledning men hon kunde inte låta bli. Att slakta ett lamm var en vanlig huslig syssla men hon tänkte på vad slavinnan brukade göra på gator och torg. Var skaffade hon färska grönsaker? Vilka hus besökte hon? Vilka människor pratade hon med och vad talade de om? Hon smålog och tänkte:

“Judit, du är en alldeles för härsklysten och svartsjuk kvinna ... Men varför blev du aldrig svartsjuk när Manasse gjorde vad han ville med slavflickan? Hon var ju hans egendom och du hörde ofta vad som försiggick i rummet bredvid.”

“Jag brydde mig aldrig om Manasse”, sa Judit för sig själv. “På den tiden trodde jag att slavinnan behagade honom frivilligt. Men när han dog fick jag veta sanningen om hennes lidanden och vi förstod hur mycket vi älskade varandra. Det är vackert att vara älskad för den man är. Man känner sig trygg och värdefull. Guds kärlek måste vara på vår sida. Jag har precis avvisat en friare framför henne. Det märktes att hon var orolig men också stolt över mig. Ussia är kanske den viktigaste mannen i vår stad. Men hans struntprat om det babyloniska krigs-

hotet var lite löjligt idag. Han skryter. Åh, han vill framstå som så ... viktig.”

Nu ville Judit inte titta mer på slaktkniven i slavinnans hand. Hon var på väg upp till takterrassen när någon visslade ute i gränden. Judit kände igen visslingen, det måste vara "lille Ismael", som hon kallade honom. Judit stannade en stund vid fönstret. Slavinnan öppnade porten.

Ismaels ögon var svarta och Judit brukade säga att hans ögon alltid såg förvånade ut. Hon tyckte om Ismael. Varje fredag fick han kött, frukt, korn, olivolja, nötter och honung så att han och hans mor skulle klara sig. Varje dag drack Ismael en bägare mjölk hemma hos Judit. Hon använde honom som springpojke och slavinnans hjälprea, men bara när det behövdes.

Ismael hade långa starka armar och han var lång för sin ålder. Eftersom han var en tonåring rörde han sig både manligt och barnsligt. Judits slavinna tyckte speciellt mycket om honom. Hon tyckte synd om honom och såg i hans karaktär en blandning av oro och fasthet, som gjorde henne orolig. Det fanns i Ismael en sårad stolthet som hos många var en källa till framtida illdåd. Ismael och hans mor bodde långt borta i ett smutsigt ruckel, i slutet av Omens gränd. Där låg stadens uslaste bostäder, trängda mot stadsmuren. Där bodde gamlingar utan avkomma och fattiga daglönarens familjer, men också före detta slavar, gamla utblottade brottslingar och utarmade horor. Ismael hade en överlägsen hållning som inte stämde med hans fattigdom och slitna kläder. Han hade blivit övergiven av sin far.

Judit tyckte också synd om Ismael. Han hjälpte till i hushållsarbetet och man kunde lita på honom. Judit gick upp till takterrassen för att njuta av morgonens bris. Bredvid lammet som förbereddes inför slakten utspelade sig följande scen:

“Min mor ville inte att jag skulle komma till er”, sa Ismael.

“Varför det?” sa slavinnan.

“Att vara fattig är som att vandra i öknen, säger hon.”

“Din mor är en klok kvinna.”

“Jag vet inte. Hon säger att det är bättre att försaka i ett eget ruckel, än att äta god mat hos främlingar.”

“Åh Ismael, här är du inte en främling. Din mor har varit slavinna. Jag är det också. Judit och jag håller av dig.”

“Är Judit hemma?”

“Judit är alltid hemma”, svarade hon.

“Mor tackar så mycket för all mat som ni ger oss. Men hon vill veta varför Judit hjälper oss utan att vi ber om det.”

Slavinnan svarade:

“Lycklig den som tar sig an den svage. Honom, eller henne, ska Herren rädda på olyckans dag.”

“Äsch. Var inte så säker. Se min mors öde. Hoppas din olyckas dag aldrig kommer. För då finns det kanske ingen som hjälper dig. Inte ens Gud.”

“Ismael, vad säger du! Gud är stor.”

“Förlåt. Gud är störst, jag vet. Men sanningen är att jag inte är till så stor hjälp här. Mor misstänker att det är du som påverkar Judit så att hon hjälper oss med matvaror och håller oss vid liv.”

“Varför skulle jag göra det?”

“Jag vet inte riktigt. För att du är en fin människa. Du har inga barn. Du är slav men du har tur att den snälla Judit är din ägare. Och du är inte utlänning.”

“Utlänning ...”, sa slavinnan med ett leende, “det är du inte heller, Ismael. Men vad spelar det för roll? Judit tar sig an er därför att hon både vill och kan.”

“Mor är utlänning. Och hon vet inte vad Judit förväntar sig i gengäld för hennes hjälp.”

“Judit vill inte ha något i gengäld. Hennes hjälp är helt osjälvisk.”

“Mor säger att osjälviska hjälpinsatser till slut blir väldigt dyra för mottagaren.”

“Din mor är snabbtänkt och stolt. Men Judit är en god människa.”

Hon upprepade efter en stund:

“Gud är stor, Ismael.”

“Ja”, sa han, “Gud är större än vårt hjärta.”

Lammet hängde från fikonträdet med huvudet neråt och vred sig medan de talade. Ismael smekte djuret.

“Jag vet att Manasse var emot att Judit hjälpte oss”, sa han. “Min mor och jag vet att vi fick hjälp i hemlighet. Vi är mycket tacksamma.”

“Manasse var snål”, svarade slavinnan försiktigt, “men han var en god människa.”

“Så stark fikondoften är!” suckade Ismael.

Nu hördes det hundskall längre bort, kanske i Omensgränden. Ismael höll lammet med bägge händerna och djurets ögon såg stint på slavinnan.

“Nu ska vi vara tysta”, sa hon med sänkt röst.

Utan att ana det visste ändå lammet att det skulle dö. Få människor i Baityloua var duktigare än slavinnan på att hantera en kniv. Lammets huvud hängde ovanför kärlet som snart skulle fyllas med rykande blod. Ismael tänkte att alla levande varelser känner på sig när döden är nära.

Allt skulle göras snabbt och utan grymhet.

Judit hade kommit ner från terrassen och tjuvtittade igen från köksfönstret. Många gånger hade hon sett slavinnan slakta ett lamm, och hon kände alltid en bland-

ning av fascination och äckel. Kniven var mycket vass. Snittet blev träffsäkert, det vill säga barmhärtigt och dödligt. Judit visste inte riktigt hur det gick till, men hon antog att slavinnan, med ett enda snitt, hade skurit av vener, halspulsåder, strupe och senor. Lammet förblödde på några minuter.

Ismaels ansikte visade tecken på ett skrämt medlidande. Han hjälpte slavinnan att avlägsna huvudet. Hon flådde lammet och styckade det med en skicklighet som ingav lite fruktan. Hon använde olika knivar, alla lika vassa. Ismael hjälpte till och lärde sig. Han började skölja köttstyckena med rent vatten, saltade dem och sköljde dem igen tills köttet var rent från blod.

Just nu tyckte Judit att Ismael stod alldeles för nära slavinnan. Hans kropp var tätt invid hennes utan anledning. Men vad håller du på med, invände hon mot sig själv. De har slaktat ett lamm och han är bara ett barn. Judit gick in i palatset.

Hurdan var Manasse?” frågade Ismael. “Han tyckte inte om mig och min mor, men folk säger att han var snäll mot tjänstefolket.”

Slavinnan tänkte säga sanningen: Manasse var en despot mot alla som gjorde hans rikedom möjlig. Han mishandlade skördefolket och han hade en speciell piska som han bara använde mot mig. Nästa gång min gamle far uppenbarar sig – om det verkligen är min far som jag tror mig höra och se – ska jag säga det. Judit bevarar Manasses piska på ett hemligt ställe men jag vet var den finns. Jag tackar Gud för att hon aldrig har använt den.

Men slavinnan sa bara i från ton:

“Blanda dig inte i det, jag vill inte prata om Manasse.”

Ismael skämdes. Han fick något sorgset i blicken och slavinnan ångrade att hon hade talat på det viset. Hon fick lust att smeka hans tonårskinder men hejdade sig eftersom någon bultade på porten. Slavinnan visste vem det var eftersom samma ritual upprepades varje fredagsmorgon: En skara fattiga barn samlades utanför porten i Vindens gränd för att få lite kött, oliver eller korn som Judit skänkte dem. Men dessa trasiga ungar skulle aldrig våga bulta på porten så att det mullrade i hela gränden.

Slavinnan tvättade händerna och torkade av dem mot basilikabuskarna. På det sättet brukade hon få en behaglig doft på händerna. Sedan öppnade hon försiktigt porten. Ismael, som var mycket misstänksam, tog en slaktkniv och höll vakt. När porten var öppen kom en stark vindstöt in på gården. Scenen de såg där ute fick slavflickan att rygga tillbaka några steg.

En gråhårig man hade fallit på knä framför henne. Han bar dyra kläder och guldringar prydde hans skelettliknande fingrar. Hans händer var bräckliga som om han aldrig hade använt dem. Han tryckte pannan mot grändens uråldriga stenar och började tala i en vädjande ton som fick slavinnan att backa ännu mer.

“Jag är Goel, son av Abias, son av Amiel och jag är här i egen hög person, för att du ska lyssna noga på mig! Jag är kärlekskrank. Eller ännu mer: Kärleken håller på att ta livet av mig! Jag har rådfrågat Den Högste och kom hit för att säga att jag inte kan leva utan dig. Jag älskar dig av hela min själ. Du är som en härlig vingård som behöver en herre som vattnar den och vårdar den natt och dag. Ja! Natt och dag!”

Slavinnan lyckades hålla tillbaka en plötslig lust att brista ut i gavskratt. Vad var det för ett löjeväckande prat? Men hon lade band på sig. Att förolämpa honom kunde vara farligt. Hon vände sig om och kastade en snabb blick på Ismael, som fortfarande hade kniven i handen och ett förvirrat leende i ansiktet. Slavinnan var också förvirrad. Hon kände till den där hövliga och redbara herrn som bodde i ett palats i Omensgränden omgiven av tjänare och alla möjliga bekvämligheter. Nu förnedrade han sig framför henne, en simpel slavinna! Och det på grund av ett bedrövligt och nästan skrattretande misstag: Han hade uppenbarligen förväxlat henne med den vackra och förmögna Judit, som inom loppet av några dagar hade fått inte mindre än två friare! Egentligen, tänkte slavinnan, har herrn här förlitat sig på vinets stärkande verkan för att våga komma och fria till Judit. Om han åtminstone kunde lyfta på huvudet så att han upptäckte sin pinsamma förvillelse.

Mannen fortsatte att tala som om han hade munnen full av något klibbigt:

“Kyssar vill jag dricka ur din mun! Din kärlek är ljuvare än vin, jag vet det ... Jag vet det! Allt hos dig är skönt, allt är vackert, dina ögon, dina kläder, åh min älskade, hos dig finns ingen brist, din tunga gömmer honung och mjölk. Åh, jag vet det!”

När slavinnan hörde dessa ord blev hon helt övertygad om att mannen var berusad. Efter Manasses död hade

ingen sett Judit annat än i fula sorgkläder. Så han ljög. I jämförelse med honom hade den okänsliga militären Ussia betett sig som en ordfattig och vilsekommen men fin tonåring. Slavinnan ville inte krossa den, av allt att döma, djupt förälskade mannen. Hon älskade själv Judit och visste att kärleken är stark som livet och döden. Kärleken kan driva folk till himmelska höjder men också till gungflyn, öken och illdåd. Goels kärlek kunde vara lögnaktig. Men den hade drivit honom att blint fria till henne istället för till Judit! Och ja, hon hade en farlig lust att skratta. Han måste vara mycket förvirrad, tänkte hon. Judit hade precis avvisat en av stadens viktigaste män och som människa och soldat (hans sargade händer!) var Ussia inte ointressant. Men den här pladdrande gubben ... hans enda merit är att han är rik men det bryr sig inte Judit om, tänkte hon. Han har ingen utsikt att lyckas.

Där stod hon och visste inte vad hon skulle göra. Hon märkte att de fattiga och tiggande barnen hade avlägsnat sig därifrån, måhända rädda för den förvirrade mannens närvaro. De såg förlägna ut där de avvaktade för att kanske ändå få fredagens allmosor. Slavinnan tänkte att hon borde skicka Ismael upp till Judit och be henne komma och avspisa gubben. Det hade hon gjort med Ussia och det brukade hon göra med andra män som kom och lovade guld och silver. Judit kunde verkligen vara brysk på gränsen till aggressiv. Till slut talade slavinnan med lågmäld röst, som om hon ville undvika att grändens eviga vind spred hennes ord i hela staden.

“Förlåt, men ni tar miste. Det är inte jag som är Judit. Jag är hennes slavinna! Och Judit tar inte emot besök så här tidigt. Var snäll och kom senare så kan ni prata med henne.”

Mannen lyfte huvudet och såg på slavinnans vita och nakna armar. Här och där syntes fortfarande några blodfläckar.

“Träffa Judit? Åh!” suckade han och lyfte upp händerna mot Baitylouas himmel, “i så fall vill jag bara att hon säger hur mycket du kostar. Inget annat. För det är inte henne jag älskar av hela mitt hjärta utan dig och endast dig, min sköna!”

Slavinnan backade igen som om hon drog sig undan en skällande hund. När han såg att hon bara teg och såg på honom med sina blå, häpet uppspärade ögon sa han med ett tonfall som liknade ömhet:

“Betyder din tystnad ett ja? Jag är enormt rik ... glöm inte det.”

Slavinnan fick inte fram något svar. Hon förstod att hon plötsligt befann sig i en svår situation och hon visste inte hur hon skulle reagera.

“Säg något”, viskade Goel, “jag vill höra ett ja från dina läppar.”

Till slut sa hon:

“Snabba svar kan leda till vanära ... och dåligt rykte ger skam och nesa.”

“Med mig kan du tala utan att frukta något. Ditt rykte är oklanderligt. Alla känner till din lojalitet gentemot Judit. Hon ska få en förmögenhet som betalning för dig så att hon kan köpa sig en ny slavflicka eller flera slavar. Säg till henne att du vill vara min! Jag vill att du härskar över mitt tjänstefolk och lyser upp mitt hem. Du ska vila på mina kuddar och du ska klä dig som en drottning. Du kommer att få siden från Egypten, frukter från Persien och glans av silver. Jag ska betala vad din ägarinna vill ha, jag ska köpa din frihet. Och frihet är värdefullare än vänskap!”

Slavinnan började samla sig och var på vippen att säga:

“Min frihet är att leva fången i Judits blick.”

Men hon sa inte det. Nu verkade han vara belåten med hennes tystnad. Och kanske uppmuntrad av hennes för-

virring förväntade han sig det bästa. Men slavinnan sa:

“Att finna en trogen vän är att finna en skatt. En tillgång som inte kan vägas på våg. Och jag är Judits bästa väninna.”

“Vad säger du! Tala inte om vänskap mellan dig och Judit! Du är ju en slavinna som varken kan läsa eller skriva. Varifrån har du fått din visshet om det?”

“Min far var en lärd man som dog som slav. Han lärde mig att lyssna. Det är som att läsa med öronen.”

“Gift dig med mig och du kommer att bli lycklig. Säg det till Judit.”

Hon blev tyst igen. Nu verkade mannen ännu mer besluten att ha henne. Han tyckte om den där kvinnan som både var vuxen och barnslig, söt och vild med sitt blodiga förkläde. Till slut sa hon:

“Bäste herr Goel, jag vill inte gifta mig. Jag ber er att inte komma tillbaka.”

Hon tänkte på Judits sätt att avvisa Ussia och såg på gubben med vänlig men vass min, så att han förstod att hennes beslut var hårt som ett knivblad. Mannen reste sig och hans ansikte förändrades. Det var som om han hade fått en mask. Vad ska han göra nu, tänkte hon. Borde hon inte hämta Judit?

“Förstår du inte vad jag säger?” frågade mannen. “Du kanske tror att jag dök upp från ingenstans, men jag har låtit mina tjänare spionera på dig. Jag vet att du är anständig och jag har kommit för att göra dig lycklig. Du är vacker och slav, precis som min mor var. Ja, jag är också son av en slavinna men med Guds hjälp blev jag en förmögen man. Jag kommer att ta dig till mitt hem även mot din vilja. För du glömmer att ditt öde inte är ditt utan Judits, som äger dig. Hemma hos mig ska du äta det bästa brödet. Du kommer att dricka Judéens bästa vin. Eller är det kanske så att du inte vill njuta av

den tid som Gud har gett dig på jorden? Alla talar om ditt goda rykte. Du är flitig. Men du är bara en slavinna och Judit kan göra vad hon vill med dig. Till exempel kan du bli såld. Tror du inte att alla vet hur Manasse behandlade dig? För honom var du en fin konkubin. En liten slampa vid sidan om Judit. Men du är värd att leva i lyx och uppfostra de barn jag ska ge dig. Våra barn ska bli din stora lycka. De kommer att bli berömda bland Israels söner.”

Slavinnan tänkte säga:

“Jag tvivlar på att ert bröd är godare än det som Judit äter från min hand. Och jag tvivlar på att ert vin är godare än det som Judit ger mig från sin bägare, och från sin vackra mun.”

Men istället sa hon:

“Bästa herre, alla vet att ni har en hustru och tre konkubiner.”

“Åh ja, det har jag med Guds hjälp”, svarade han stolt. “Men ingen av dem är som du.”

“Och ni har redan många söner till Israels ära.”

Slavinnan ville säga sanningen: Det finns män som är bittrare än döden. De har ett hjärta som är en snara och armar som är bojor. Den som låter sig luras av en sådan man blir hans fånge. Nej, jag ska inte sova på din kudde, jag ska inte bryta bröd med dig och jag vill inte föda dina barn. Leta med Guds hjälp efter en annan kvinna.

Det var så hon tänkte. Men i svåra stunder brukade Gud hjälpa henne, trodde hon i alla fall. Hon kom ihåg något hon hade hört från sin far: ”Det finns män som bättre tål ett slag mot kroppen än mot sin fåfänga”. Därför sa hon:

“Jag vet inte om Judit vill sälja mig. Men mitt svar är nej. Ett respektfullt men oåterkalleligt nej. Jag är bara en gudfruktig slavinna. Tack för er uppmärksamhet. Tack för er uppskattning. Jag äter Judits bröd och drick-

er hennes vin. Tack för alla rikedomar ni vill ge mig, men jag är nöjd med mitt liv som det är.”

“Din vilja är ingenting värd.”

“Det är bättre med stillhet och ro, än händerna fulla med främlingskap och ett jagande efter vind”, sa hon. “Jag är Judits och Guds trogna slavinna.”

“Du var Manasses slavinna och konkubin.”

“Manasse var en man av heder.”

“Någon har sagt mig att du var förtjust i honom.”

“Manasse var Judits äkta man”, sa hon med värdighet.

Och hon upprepade:

“Var snäll och kom inte tillbaka.”

Hon kände genast att hon hade skaffat sig en fiende, eftersom hon hörde hans sista ord innan han gick sin väg:

“Din vilja är ingenting värd”, upprepade han, “eftersom Judit kan göra vad hon vill med dig. Hon skulle kunna sälja dig för en mindre förmögenhet, hon kan begrava dig levande i Manasses palats eller hyra ut dig som en sköka.”

Han gjorde en paus medan slavinnan såg otåligt på honom.

“Jag vet att du inte är någon sköka. Problemet är”, sa han lite modlöst, “att jag redan har skickat en budbärare till Judit, en kärring som ibland jobbar hos er, med min önskan om att få köpa dig. Men Judit är en avskyvärd och högfärdig kvinna, hon vill inte ens höra något från mig!”

Och nu var han hotfull:

“Både du och hon förtjänar ett straff. Stackars dig, Judits slavinna.”

Hon stängde porten i hans ansikte.